« بوزانتيون »
ارمنيجه يومیه وسیاسی غزته . صاحب امتیاز ومدیر مسئولی : آ. كيچيان
بوزانتيون
مطبعه وادارهخانه سی باب عالی جاده سنده ۳۸ نومرولی دائره ده در

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԴՍԱՆ ՓԱՐԱ — ԴՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԹՂԹԱԿՈՉՆԵՐՈՒ ՀԱՍՑԵՆ ՈՐ ՊԱՏԿԱՆԻ ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅ.

ՏԱՐԵԿԱՆ 7 մէճիտ 6 ամս. 3½ ամս. 2, 4. Պոլսոյ համար՝ 3 ամս. 36 ղրչ։ Արտասահման 40 ֆր. 6 ամս. 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆոր Լոքալճն

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 442 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1898 ԱՊՐԻԼ 8/20 | 29 ՉԻԼԳԱՅԷ 1315 | 8 ՆԻՍԱՆ 1314 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 442

ՌՈՒՍԱՀԱՅՑ ՔՐՈՆԻԿ

ՏՓՂԻՍ ԵՒ ՊԱՔՈՒ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂԱՐՈՒԻԵՍՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Տփղիս և Պաքու կովկասի մագնիսներն են, իրարու միացած, իրարմով կ'ապրին, իրարմով կ'անանին. Պաքուինչականութիւնը մէկ քառորդ դար առաջ ոչինչ էր. մանաւանդ երկաթուղին չնուէլէն առաջ Պաքու ծովեզերեայ գիւղի մը կարեւորութիւնն ունէր, մինչ Տփղիս հին ժամանակներէ ի վեր իր գերազանցութիւնը պահած է, չնորհիւ վրաց կենազներուն, հայ լոլերուն, և չմոռնանք ըսել հալ կինտներուն, որք այժմ բպառելու վրայ են։ Այդ մէկ քառորդ դար ժամանակամիջոցը բաւական եղած է Պաքուն հետզհետէ բարձրացնելու հարուստ նաւթահորերուն անսպառ արտադրութեամբն, եւ մանաւանդ երբ ծովեզերեայ քաղաք, Պարսկաստանի գլխաւոր նաւահանգիստն եղած է։ Այդ արագընթաց աճեցում ընդհակառակ եղած է կովկասի մայրաքաղաքին։ Պաքու կ'ծծէ մայր երկրին հիւթը, իրողով անոր իր արհեստակատիկ հոգին, արհուեստականներու եւ իչխաններու բնակավայրին յատուկ հանգիստները, և աւելի զարգացած միջավայրի մը տպաւորութիւնը։ Ուրեմն հազուագիւտ չէ տեսնել Պաքուի մէջ փող աչխատողներն, ինչպէս հոս կ'ըսեն, և Տփղիսի մէջ կեանք վարողները։ Ես սակայն ոչ միոյն և ոչ ալ միւսին պատկանելով, ուղեցի հետաքրքրութիւնս յայտնելու համար անգամ մը աչքէ անցընել Տփղիսի արժանիքը կազմող զանազան նկարագիր դիրքերն և չէնքերը։ Պարզ թուրիսթի մը քաղաքանեւութիւնեան տպաւորութիւններն են որ պիտի չնամ արձանագրել հաւատարմութեամբ։ Երկաթուղին ուսկից որ անցած է, ուր որ հաստատուած է մեծ բաղիք մը եղած է. բայց գուցէ ոչ մի տեղ այնքան արդիւնաւոր, այնքան բարերար ազդեցութիւն ունեցած է քան ի կովկաս։ Մեկ կողմ դնելով նիւթական առաւելութիւնները, ճանապարհորդին համար չկայ աւելի աչքի մեծ հաճոյք մը՝ քան ձիւնախուն ձմեռնային օրէ մը վերջ երկաթուղիով անցնել ձմրան արեգակով մը կովկասեան լեռնաշղթաներուն, ընդարձակ արօտավայրերուն, ձորերուն մէջէն, գետակներու, լճակներու վրայէն տասնեւիննը ժամ չարունակ Պաքուէ ի Տփղիս։ Այդ լեռներեն մէկ երեսը ձմեռն է խարսխած իր բարդ բարդ ձիւներու կոյտերով, սառնամանիքներու դէղերով, ցցուած սպիտակ ապառաժներու կատարներով, իսկ միւս երեսը կ'զարդարուն կանանչ գալարիքներու գարնանային բողբոջներով զարդարուն անդաստաններ, ծիծաղուն դարաստաններ, վայրի կակաչներու, լավանդներու ցիրուցան ածուներ. ձմեռն ու գարունը միասին կ'տիրեն լեռնաշղթաներու կողքերուն վրայ, հակառութեան այդ հրաշալիքը կովկասի մէջ միայն կ'երեւի։

*** Երկաթուղիով ճամբորդութենէ աւելի անհնազանդ բան չգիտեմ. Ատոր վրայ աւելցուր կովկասեան երկաթուղին, դանդաղ, մէն մի քառորդ ժամ կայարաններու առջեւ երկարաձգ դադարներով, սիրտմաչուք ճամբորդութիւն մը, մանաւանդ եթէ աչքի առջեւ ունենաս անընդհատ վտանգներն, արկածները։ Մեկնումիս առտուն խակ ուղ քառասրձ նաւթային վակոններ գծէն ելլելով կոտրտեր և մեծ ջնասներ հասուցեր էին։ Մեծ չունչ մ'առի երբ ինքզինքս Տփղիս նետեցի, ուր չնայելով եօթնօրեայ չարունակ ձիւնին և փուքին, հասած երեկոյին գեղեցիկ գարնանային գազ օր մ'էր։ Շաւնչա առի վրաց Թատրոնն ուր պաքուի հայ Թատերական խումբը ներկայացումներ կուտար։ Այդ երեկոյեան խաղն էր Օտարներ ուր հեղոսուհին էր Օր. Վարդիթեր։ Սրահը դատարկ, սառ տպաւորութիւն մը կ'գործէ։ ՈՒր է Պաքուի տաք հասարակութիւնը։ Եւ այս ոչ թէ միայն այդ երեկոյեան ներկայացումին առթիւ է, այլ երկու չաբաթէ ի վեր նոյն վիճակն է որ կ'չարուներ։ Ինչո՞ւ համար այս առնուութիւնը։ Լաւագոյն խումբ, բաւականին լաւ խաղեր, կարգին պատրաստութիւն և Տփղիսի նման զարգացած կեդրոնին մէջ այսպիսի Թուլ ընդունելութիւն։ Շիտակն անըմբռնելի է այս։ Մի գուցէ Տփղիացիք նախանձէ մղուած Պաքուցիներու դէմ, կ'ուզեն այդ կերպով յայտնել իրենց գոհունակութիւնը։ Անհաւատալի կ'Թուի այդ, մանաւանդ եթէ նկատի առնուինք որ Տփղիս ալ ունեցաւ իր Թատերական խումբը, կազմուած մեծագոյն մասամբ սիրողներէ(*)։ Իսկ գալով դերասաններուն, Տիկ. Սիրանոյշ կ'երեւի Թէ նոյն նախանձին զոհ կ'երթայ։ Իրաւամբ կամ յանիրաւի հասարակութիւնը նոյն կերպով չի գնահատեր գայն ինչպէս Պաքուցիք, և աւելի պատիւ կուտայ Օր. Վարդիթերի, Պոլսոյ երբեմնի ծանօթ հայկաբանին ազջիկը։ Շատ կ'վախցուի որ այս առնուութիւնը դէպ ի Թատրոն յառաջիկայ տարուան խմբին կազմութեան վրայ վատ ազդեցութիւն ունենայ։ Թէպետեւ նոր յանձնախումբն, որ 30,000 րուպլի դրամագլխով կազմուած է և բանակցութեան մէջ է դերասանական խմբին հետ, չի վարաներ ամէն տեսակ միջոցներու դիմելու գործին աւելի զօրաւոր զարկ մը տալու համար, սակայն և այնպէս Տփղիսի ցոյց արուած ցուրտ ընդունելութիւնը կարող է ազդել Պաքուցիներու լաւ տրամադրութեան վրայ, եւ վտանգել այնքան ճիգերով և փայլուն յոյսերով սկսուած ձեռնարկութիւն մը։ Մաղթենք որ հակառակն ըլլայ, եւ քանի մը տարի ալ չարունակաբար կանոնաւոր Թատրոն մը ունենալու բախտը վայելենք։ Պաքուի եղանակը լաւ վերջացաւ։ կ'վախցուեր որ մեծ բացով պիտի փակուէր, նկատի առնելով մեծ ռուճիկներն որք յատկացուած են դերասաններու, և առաջին տարուայ համար անխուսափելի եղած բացառիկ և աւելորդ ծախքերը։ Փոքրիկ Թատրոն մը որ ամէնէն չատ 850 ր։ կարող է հասոյթ բերել, ունէր մէկ ամսուան համար 4000 ր։ ահագին ծախք։ Արդ, հակառակ այդքան մեծ ծախսերուն, սեպտեմբերէ մինչեւ փետրուար 15 ընդամէնն 3000 ր։ի մօտ գումար մը բաց տուած է Թատրոնն որ չատ չնչին գումար մ'է բաղդատելով արդիւնքին հետ։ Ահա հաշուին մէկ չեն Տփղիսի և հասնական է ուրիշ քաղաքներու մէջ ներկայացնելիք խաղերու բացերը։ Ինչպէս կ'իմանանք, նոր յանձնախումբը կ'ուզէ ռուճիկները բանաւոր համեմատութեան վերածել, որպէս զի կարելի եղածին չափ երկար ժամանակ ապահովէ Թատրոնին գոյութիւնը։ Դերասաններու կողմէ ընդդիմութիւն բնական է պիտի ըլլայ։ Բայց անոնց իրարու հետ ունեցած անհաշտ անմիաբանութիւնը չէ կարողացած յառաջացնել իրենց ոևէ ազատարկութիւն, ուստի անոնք կամայ ակամայ պիտի ստիպուին տեղի տալ և ընդունիլ յանձնախմբին պայմանները։

*** Տփղիս այցելողին աչքին ամենափայլուն կերպով կ'չողայ մանաւանդ գիչեր ժամանակ Օբերայի Թատրոնը, քաղաքին լաւագոյն չինուածքն ու րու համար երկու միլիոն րուպլի ծախսուած է։ Եւրոպայի այդ կարգի լաւագոյն Օպերաներուն հետ կրնայ համեմատուիլ Տփղիսի Օպերան, այնքան ճոխ, այնքան փառաւոր կը բարձրանայ Ագնուականներու փողոցին վրայ։ Իտալական նոր խումբ մը Սեվիլի Սափրիչը կ'ներկայացնէր այդ երեկոյ։ Լաւագոյն ոյժեր հաւաքուած էին։ Իտալացի երգչուհի Ուլէթի և երգիչ պարիճեան հօնտալֆի և յետոյ Քամիոնաքի մի ամսէ ի վեր կ'զբաղեցնեն լաւագրութիւնն և հասարակութիւնն իրենց անձերուին եւ երգեցողը։ Ամփիթեատրոնի նման չինուած և չորս չարք օթեակներով Թատրոնը լի էր ահագին բազմութեամբ։ Օբերայի խմբին մէկ մասը Պաքու եկած է, նաեւ Օր. Պապաեան. իսկ Քամիոնաքի և կօնսոլֆի նախորդ երեկոյին կուգան Պաքու, կ'երգեն և նոյն գիչերն իսկ կը մեկնին Տփղիս, և հոն ժամանակին կ'հանին յաջորդ ներկայացման։ Ակէ աւելի կարելի է մէկ քարով երկու Թռչուն բռնել։ Օբերան Թէ ի Տփղիս և Թէ ի Պաքու մեծ տեղ կ'գրաւէ. Թատրոնները միշտ լի են, ռոճիկները, նուէրներ առատ։ Այս տարի Պաքուի Թատրոնին մէջ կ'երգեն Հայոց նշանաւոր երգչուհի Հանճեան, Պապաեան, արուեստագէտներէն լէհեոր կոստանեան, իսկ օտարներէն հազուագիւտ պարիճեան Մաքսաքով և ուրիչներ։ Ասոնք ամէն բեմ երեւնուն կ'ստանան 150էն 200 ր։ կերպակի օրը Տփղիս մօտի օրի կերպարանք կ'առնու։ ամբողջ քաղաքին գրասենեակները, խանութները, մեծ Թէ փոքր ամէն տեսակ արհեստաւորներու գործատեղիները կ'փակուին։ Ազնքսանդրեան պարտեզին բոլորքէքը կերակնօրեայ պազարներ կ'բացուին, ուր կարելի է գտնել դրքեր, Թղթերէ ակսեալ մինչեւ ամէն տեսակ կարասիս։ Ժողովուրդը խուռներամ կ'պտտկի ասոնց չուրչն եւ կատարեալ չուկայի առեւտուր մը տեղի կ'ունենայ։ Չարմանալի է որ քաղաքային վարչութիւնը Թոյլ կուտայ հասարակաց զբօսատեղւոյ մը չուրչն այդպիսի խառնիճաղանճ բազմութեան և մանրավաճառներու կուտակման, ու չի յատկացներ մասնաւոր տեղ մը այդպիսի պազարի համար։ Այդ մասին Պաքու աւելի լաւ է, հոն եւս կերակնօրեայ պազարներ կան. բայց կեդրոնէն հեռու, բաց հրապարակի մը մէջ է, եւ նոյն իսկ խնդիր կայ այդ բաց օդին մէջ առեւտրականներն ալ աւելի հեռուները մզել։ Տփղիսի նման բազմամարդ քաղաքի մը համար չատ աւելի վայելուչ է եւ յարմար՝ մասնաւոր չուկայ մը ունենալ այդ կարգի կերակնօրեայ մանրավաճառներու համար։

*** Տփղիս մնալ եւ չայցելել նշանաւոր անկաբանական պարտէզը, զբօսաշրջիկին համար մեծ զրկանք մը պէտք է համարուի։ Երկու լեռանց կողքին չինուած է այդ բնաձիր, աքանչելի պարտէզը. օգտուելով սարերուն բարձրութենէն, ժայռերուն դիրքէն, այդ պարտէզին տուած են այնպիսի դրութիւն մը որ միայն հիացում կ'ազդէ չրջագայողին՝ իր մանուածապատ չրջաններով եւ տեսակ տեսակ ծառերու եւ տունկերու բարձր եւ թզուկ չարքերով։ Երկու մասի բաժնած են պարտէզը. մին՝ ծառերու, աչխարհի զանազան կողմերէ փոխադրուած, իւրաքանչիւրը կ'կրէ իր առանձին բուսաբանական անունը. հոդ կը հանդիպիս Չինաստանի, Ճաբոնի, Ափրիկէի, Ամերիկայի եւ ուրիչ տեսակներու զանազան անունները կրող և տասնեակ մը մարդավայել եւ ստուերածածկաց կեանք ունենալու համար ի՛նչ տեսակ ընթացք պէտք է ունենայ։ Քրիստոսի կեանքն օրինակ ցոյց տուաւ հաւատացելոց, եւ մօտիցաւ այն մարքին, զոր Ս. Գ. Նիւսացին յայտնած է իր նշանաւոր գրութեանց մէջ։ —Քրիստոնէի պարտ է այլ ոմն Քրիստոս լինել . . . ։—Բ. քառզով մը խօսեցաւ ուխտաւորութեան նպատակին վրայ, եւ բացատրեց ուխտաւորաց Թէ ի՛նչպիսի ապաւորութիւններով պարտ են մեկնիլ Սրբավայրէն։— իսկ այժմ Մեծ-Պահոց վերջին երկու չաբաթներուն մէջ գրեթէ ամէն օր քարոզելու առիթ կ'ունենայ Տ. Ծաղիկ Քհնյ. Ս. Պատրիարքական Հայրն, որ կատարելապէս առողջ է և կ'նախապատիւ Զատկական հանդեսներուն եւ Թափօրներուն։

*** Այս տարի Հայ ուխտաւորաց Թիւը սովորական գումարին հասաւ եւ անցաւ իսկ. 1100 ուխտաւոր ունինք այսօր Ս. Քաղաքիս մէջ, որոց 50ը Ռուսահայ, իսկ մնացեալներն մեզմէ Տանկաւտանցիներ։ Ասիական Թուրքիոյ գրեթէ բոլոր գաւառներն ունին իրենց հայ ներկայացուցիչները. բայց հանմասաբար աւելի բազմաթիւ են Փոքր Ասիոյ և Սսոյ կողմերէ ներկայացուցիչները քան Թէ արեւելեան գաւառաց. մեկ խօսքով Երուսաղէմի մէջ կարելի է տեսնել այժմ հայ տարազներու Քանօրհան։ Բանի որ ուխտաւորութեան վրայ կ'խօսինք, դիտել կուտանք Թէ հայ ուխտաւորաց նուիրատուութենէն աւելի աչքի կ'զարնէ Թզգեցութեան աւելի բերնով Սրբավայրերու մէջ։ Անցեալ տարիներ, երբ մանաւանդ հանդիսաւոր օրեր Ս. Գերեզմանի չուրչն հայ ուխտաւորաց յատկացեալ տեղերը մեծ մասամբ պարապ կ'մնային, տեսակ մը տխրութիւն կուգար վրաս եւ կ'կարծէի Թէ չեմ գիտեր ի՛նչ նախատինք կ'ըլար մեր քրիստոնէական-ազգային արժանապատուութեան. բայց այս տարի հակառակն է։ Այն ազգն որ նոյն իսկ Ֆրիստոսի մարմնական ներկայութեան ժամանակ ունեցաւ իր այցելու-ուխտաւորներն յ'երուսաղէմ, յետ այսոր ևս պիտի չարունակէ ուխտաւորաց առաքումը։

*** Տ. Անդրէաս Վ. իր ծերութեան և տկարութեան պատճառաւ վերջնականապէս հրաժարեցաւ Բեթլէհէմի տեսուչութենէն և վերադարձաւ Երուսաղէմ։ Ս. Ծննդեան վանուց մէջ փոխ-տեսուչ կ'ընկայ Տ. Մկրտիչ Վ.։

*** Հասմի հնախօսական Թերթերու վերջին Թիւերը քրիստոնէական կարեւոր գիւտի մը մասին տեղեկութիւններ կուտան, զորս կ'տրժէ ամփոփ կերպով յիչել։— Քրիստոնէական հնախօսութեան նշանաւոր ուսուցչներէն Մ. Մարուքքի վերջերս գրած է երկու հատ որմագիրներ (Inscriptions). ասոնց առաջինը կ'ներկայացնէ դրեթէ իրարու կցուած երկու տաքեր որ ուրիչ նկարի մը մնացորդներն են միայն, և կ'նշանագրուի Թէ խաչուած մարդու մը նկարն էր այդ միւսը։ Այս նկարին տակ յունական արձանագրութիւն մ'ալ կայ հետեւեալ իմաստով. «Տէր է իմ պաշտպան եւ Թագաւոր»— Աւելի չհեկեան է երկրորդ որմնկարը, որ կ'ներկայացնէ Գողգոթայի ամբողջ տեսարանը. մէջտեղը տնկուած է խաչ մը եւ խաչին չուրջը զինուորները, որոց իւրաքանչիւրին տարբեր տարբեր կերպարանք մը ներքեւէն դէպ ի կուր կ'վազելին, Աւետմտաղի տարերն և ժայռերու ներքեւէն սպրդող և վազվզող չուրերու չիչատակը կ'արթնցնեն մարքիս առջեւ. նմանութիւնն այնքան չօչափելի և անակնկալ էր։ Մտածեցի, ծաղիկներու քովիկէն սահող վայրի չուրերը, մէկ կողմը քարերու կոյտեր, միւս կողմը խնամուած, մշակուած և սարքուած բոյսերու չարքեր, մեկ եղերքն ապառաժ լեռներու երկար գիծ մը, որոնց գլուխները ձիւներով գեռ ծածկուած են, և միւս եզերքը ճոխ կանաչներով զարդարուն հոգեպարար անդաստան մը. տեսարաններու այդ փոխադրութենէն ես վերադարձայ Երուսաղէմ, Ս. Ծննդեան վանուց մէջ փոխ-տեսուչ կ'մն

ՄԱՐԴԻԿ ԱՌԱՆՑ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Գրիգորյան, 19 տարեկան, Ղարաքիլիսայի (Ալեքսանդրապոլի գավառ) ազգությամբ հայ, ամուսնացած, գրագետ, ոչ դատված, ոչ էլ հետապնդվող, ոչ զինվորական կոչումով, ոչ էլ պետական ծառայության մեջ գտնվող, ոչ էլ պատկանող որևէ դասի, ոչ էլ ունեցվածքային որևէ իրավունքներից զրկված, ոչ էլ ենթարկված որևէ ուղղակի կամ անուղղակի պատժի, ոչ էլ ենթարկվող որևէ դատական հետապնդման, ոչ էլ ենթարկվող որևէ դատական հետապնդման, ոչ էլ ենթարկվող որևէ դատական հետապնդման

ՆՈՎԵԱՍՏԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆ

Տարի Ա. — Թիվ 345

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՀԱՆՐԱՅՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԿՈՎ

Ամսագրի մասին տեղեկություններ ստանալ ամսագրի խմբագրությունից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋԱՏԱՐԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՀԱՆՋԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Հանրապետության հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի մասին օրենքի նախագիծը, որ ներկայացվել է Ազգային ժողովի նիստում, նախատեսում է հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի ներդրում։

Նախագիծը սահմանում է, որ հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջը կիրառվում է միայն այն դեպքում, երբ հարկային պահանջատարը ունի հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի իրավունք։

Նախագիծը նաև սահմանում է, որ հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի իրավունքը չի կարող կիրառվել, եթե հարկային պահանջատարը չի կատարել հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի պահանջները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋԱՏԱՐԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՀԱՆՋԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Հանրապետության հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի մասին օրենքի նախագիծը, որ ներկայացվել է Ազգային ժողովի նիստում, նախատեսում է հարկային պահանջատարական արտաքին պահանջի ներդրում

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԿԵՆԴԱՆԻ

Մայրս մեզ միշտ Շուշան էր կոչում իր ամուսնացած քույրերից յուրաքանչյուրին (իսկապես) ճիշտ, բայց մեզ համար նա միշտ մայրիկ էր, ինչպես մեր հարևանների երեխաները։ Հետո մենք մեծացանք, ամուսնացանք, մեր երեխաները մեծացան, ամուսնացան, իսկ մայրիկը միշտ մնաց մայրիկ։

Հիշում եմ պատերազմի տարիները։ Մայրս ամուսնացած էր ռուս զինվորականի հետ, որ ծառայում էր Ղարսում։ Ես ու քույրս Նինան հաճախ էինք գնում նրանց տուն։ Ամուսինը մայրիկի հետ ռուսերեն էր խոսում, իսկ մենք չէինք հասկանում, թե ինչ են ասում։ Մայրիկը մեզ թարգմանում էր։ Ես ու Նինան ամեն անգամ ուզում էինք, որ մայրիկը մնա մեզ մոտ, բայց նա ասում էր, որ պետք է գնա իր ամուսնու մոտ։ Մենք էլ ասում էինք, որ ինքն էլ պետք է գա մեզ մոտ։ Մայրիկը ժպտում էր ու ասում, որ կգա։

Մի անգամ մայրիկը մեզ մոտ եկավ ուրախ։ Ասաց, որ ամուսինը գնում է Ռուսաստան, իսկ ինքը մնում է մեզ մոտ։ Ես ու Նինան ուրախացանք։ Մայրիկը մեզ համար ռուսական նվերներ բերեց։ Ես ստացա մի մեծ տուփ, որի մեջ կային ռուսական տարբեր տեսակի կոնֆետներ։ Տուփի վրա նկարված էր մի ռուս զինվոր։ Ես ու Նինան ամեն օր մի կոնֆետ էինք ուտում։ Տուփը դատարկվեց, բայց զինվորը մնաց։ Ես ու Նինան նրան անվանեցինք Ռուսո։ Ռուսոն մեր սիրելի խաղալիքն էր։ Մենք նրա հետ խաղում էինք, նրան հագցնում էինք, մեր հետ պառկեցնում էինք։ Ռուսոն մեր ընտանիքի անդամ էր դարձել։

Մայրիկը մեզ մոտ երկար չմնաց։ Նա գնաց իր ամուսնու մոտ։ Մենք նրան ճանապարհեցինք կայարան։ Մայրիկը գնացքի պատուհանից ձեռքը թափահարում էր ու ասում, որ շուտով կվերադառնա։ Մենք սպասում էինք, սպասում էինք, բայց մայրիկը չվերադարձավ։ Մենք նամակներ գրեցինք, բայց նամակներին էլ պատասխան չստացանք։ Մենք մտածեցինք, որ մայրիկը մոռացել է մեզ։

Մի անգամ մայրս մեզ մոտ եկավ տխուր։ Ասաց, որ ամուսինը զոհվել է պատերազմում։ Մայրիկը մեզ համար սգավոր հագուստ էր կարել։ Մենք սգավոր հագուստ հագանք։ Մայրիկը մեզ մոտ մնաց